Олена Галицька,
бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу
Лариса Лисенко,
завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу Бібліотека Полтавського університету споживчої кооперації України

Автоматизація бібліотечних процесів

З досвіду організації ВРІ (вибіркового розповсюдження інформації) у автоматизованому режимі

У статті висвітлено досвід роботи інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки Полтавського університету споживчої кооперації України щодо організації вибіркового розповсюдження інформації за допомогою нових комп'ютерних технологій. Відзначено позитивний вплив застосування нових комп'ютерних технологій на організацію ВРІ.

Одним із напрямків діяльності інформаційно-бібліографічного відділу (ІБВ) бібліотеки Полтавського університету споживчої кооперації України (ПУСКУ) є забезпечення науковців достовірною та повною інформацією про найновіші досягнення різних галузей сучасної науки: економіки, харчових виробництв, товарознавства тощо.

Чітко налагоджене інформаційно-бібліографічне обслуговування дозволяє забезпечити користувачів кількісно меншою, але більш цінною інформацією, яка необхідна для ефективної організації наукової діяльності (тобто прискорюється збір та переробка інформації з одночасним зниженням витрат часу на ці процеси).

Найбільш раціональною формою доведення поточної інформації до користувачів є система ВРІ, яка дозволяє регулярно надавати абонентам відомості про нову літературу відповідно до їх запитів за наявності постійно діючого зворотного зв'язку.

Система ВРІ є традиційною для роботи ІБВ бібліотеки ПУСКУ, але впровадження ряду нових технологій, призначених для накопичення і переробки великих обсягів інформації, яке розпочалося в 1999 році, кардинально змінило організацію процесу ВРІ.

Раніше процес вибіркового розповсюдження інформації включав такі складові: складання анкети для виявлення інформаційних потреб користувачів (як мінімум 15 пр. для кожної кафедри); розповсюдження анкет на кафедрах; складання списків для забезпечення заявлених викладачами тем (у неавтоматизованому режимі); розповсюдження списків літератури по забезпечених темах на кафедрах.

Базою для задоволення інформаційних потреб користувачів за традиційної організації ВРІ слугували традиційні карткові каталоги та картотеки бібліотеки.

Враховуючи те, що в університеті на сьогодні налічується 30 кафедр та працюють 474 викладачі, 189 з яких є абонентами ВРІ і потребують інформаційного забезпечення 125 наукових тем, бібліограф-інформатор мав витрачати значну частину робочого часу на те, щоб відвідати кафедри зібрати анкети та рознести інформацію.

З огляду на певну недосконалість в організації процесу ВРІ було прийнято рішення про здійснення вибіркового розповсюдження інформації через сервер університету.

На університетському сервері було створено мережеву папку ELDOC, в якій розмістили мережеві папки кожної кафедри, таким чином у бібліографа-інформатора з'явилася можливість розміщувати бібліографічні списки із заявлених викладачами тем безпосередньо зі свого автоматизованого робочого місця, при цьому формування списків здійснюється також у автоматизованому режимі.

Такі інноваційні зміни в організації процесу ВРІ дали можливість скоротити витрати часу на інформаційне обслуговування користувачів і поставити ВРІ на більш високий якісний рівень, адже тепер бібліограф витрачає набагато менше часу на переміщення по кафедрах і має можливість більше зосередитися на якісному відборі інформації.

Нові технології дозволяють впроваджувати подальші зміни в організацію ВРІ, тепер у автоматизованому режимі можливо не лише розсилати бібліографічну інформацію, але й анкети для виявлення запитів користувачів і отримувати заявки на теми також через мережеву папку ELDOC.

Автоматизація процесу ВРІ значно розширила коло джерел пошуку інформації, що необхідна для забезпечення наукових тем, на сьогодні це: електронна картотека статей; повнотекстова БД "Статті з періодичних видань"; електронний каталог; електронна бібліотека університету; Інтернет (який дає можливість здійснювати пошук інформації в базах даних інших бібліотек); база повнотекстових електронних журналів від Європейських видавництв Bleackwell; Springer (доступ через сайт бібліотеки); нормативна БД "Ліга: закон"; електронна БД дисертацій Російської державної бібліотеки. Все це дозволяє інформувати науковців університету про новітні досягнення світової і вітчизняної науки.

На завершення зауважимо, що стрімке зростання кількості наукових журналів та постійне збільшення цін на міжнародному ринку значно впливають на інформаційні процеси бібліотеки Полтавського університету споживчої кооперації України.

Зокрема, щодо організації ВРІ на часі стала проблема кооперування, тобто створення корпоративної інформаційної мережі бібліотек Полтави, адже зараз за рахунок власної бази даних наукові теми забезпечуються приблизно на 70%. Тож надалі для ефективного здійснення ВРІ планується більш активне звернення до вітчизняних і зарубіжних БД, що дозволить інформувати споживачів наукової інформації про останні досягнення науки і використовувати отриману інформацію в науково-дослідній діяльності.